

Accountantsverslag

Hoogheemraadschap van Schieland
en de Krimpenerwaard
Boekjaar 2018

Aan de Verenigde Vergadering van
Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Breda, augustus 2019

Geachte leden van de Verenigde Vergadering,

Hierbij bieden wij u ons concept accountantsverslag aan dat is opgesteld in het kader van de opdracht om de jaarrekening 2018 van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard te controleren. Dit accountantsverslag gaat in op de belangrijkste bevindingen uit de controle van de jaarrekening van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard.

In dit verslag lichten wij toe welke overwegingen plaats hebben gevonden bij de bepaling van de aard, het tijdstip van uitvoering en de diepgang van de werkzaamheden die zijn toegepast bij de uitvoering van de controle van de jaarrekening.

Wij zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid te verstrekken. Hierbij merken wij op dat de omvang van de geconstateerde afwijkingen vanuit de controle heeft geleid tot aanpassingen in de jaarrekening.

Wij hebben de punten uit het accountantsverslag toegelicht en besproken met de portefeuillehouder financiën, een afvaardiging van de ambtelijke organisatie en de commissie AZM.

De controle van de jaarrekening 2018 is een uitdagend proces voor beide organisaties geweest. Dit heeft te maken met meerdere externe (wijziging wet- en regelgeving en toename controledruk) en interne oorzaken (beschikbaarheid en kwaliteit) van zowel uw als onze organisatie.

Wij bedanken de medewerkers van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard voor de samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van onze rapportage.

Tot het verstrekken van nadere toelichting zijn wij graag bereid.

Met vriendelijke groet,
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

drs. R. Opendorp RA
Partner

Inhouds- opgave

Bestuurlijke samenvatting controle 2018	4
Belangrijkste bevindingen uit onze controle	6
Interne beheersing	15
 Bijlagen	 18
Bijlage A – Reikwijdte van de controlewerkzaamheden	19
Bijlage B – Onafhankelijkheid	20
Bijlage C – Controleaanpak	21
Bijlage D – Urenbesteding	22

Bestuurlijke samenvatting controle 2018

Bestuurlijke samenvatting controle 2018

Conclusies jaarrekeningcontrole 2018

Kernpunt	Uitkomst
Oordeel ten aanzien van getrouwheid	Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de Hoogheemraadschap van Schieland en Krimpenerwaard een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva per 31 december 2018 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.
Oordeel ten aanzien van rechtmatigheid	Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van het waterschap zelf.
Geen bevindingen ten aanzien van de WNT-verantwoording	Wij hebben de WNT-verantwoording van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard gecontroleerd met inachtneming van het controleprotocol WNT. Wij concluderen dat de opgenomen toelichting in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen.
Ongecorrigeerde controleverschillen	In de jaarrekening 2018 resteren geen ongecorrigeerde controleverschillen met betrekking tot getrouwheid. Met betrekking tot rechtmatigheid is sprake van een fout van € 114.000.
Geconstateerde onzekerheden	In de jaarrekening 2018 resteren geen onzekerheden met betrekking tot getrouwheid als met betrekking tot rechtmatigheid.
Jaarverslag is opgesteld in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit en bevat geen materiële inconsistenties met de jaarrekening	Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit is opgesteld en met de jaarrekening verenigbaar is en het jaarverslag in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent het waterschap en haar omgeving geen materiële onjuistheden bevat.
	Wij constateren dat de jaarstukken materieel voldoen aan het Waterschapsbesluit maar dat verbetering zeker nog mogelijk is en adviseren de organisatie te borgen dat volgend jaar deze stap wordt gezet.
	Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.
Jaarrekeningproces	Wij constateren dat de controle van de jaarrekening 2018 een moeizaam traject is geweest. De oorzaak hiervan is niet eenvoudig aan te duiden omdat meerdere complicaties in het traject zijn geweest, waaronder de aangescherpte controle op aanbestedingsrechtmatigheid. Daarbij hebben capaciteitsproblemen aan onze zijde geleid dat niet op gewenste moment de benodigde capaciteit voor de uitvoering beschikbaar was. Wij zullen in een gezamenlijke evaluatie van het jaarrekeningproces de verbetermogelijkheden in kaart brengen zodat we kunnen zorgen voor een efficiënt controleproces komend jaar. Daarnaast merken wij op dat in het kader van het aanstaande in control statement het van belang is dat op het gebied van interne beheersing stappen gezet gaan worden.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Een oordeel bij uw jaarrekening

Een verklaring over getrouwheid en rechtmatigheid

De door ons geconstateerde ongecorrigeerde controleverschillen inzake getrouwheid en rechtmatigheid blijven binnen de door u gestelde goedkeuringstoleranties. Daarom geeft onze controleverklaring de volgende oordelen:

Getrouwheid	goedkeurend
Rechtmatigheid	goedkeurend

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit

Het college van D&H heeft in de jaarrekening 2018 de voorschriften van hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit gevolgd. Dit betekent dat geen materiële alternatieve verwerkingswijzen zijn gehanteerd.

Daarnaast zijn naar onze mening de door het college van D&H gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de (significante) jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

Uw waterschap heeft gedurende 2018 geen vrijwillige wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen. Wij constateren dat het toepassen van het waterschapsbesluit grotendeels goed wordt gedaan maar verbetering in het integraal toepassen mogelijk is.

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening

Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit is opgesteld en verenigbaar is met de jaarrekening. Verder hebben wij vastgesteld dat de verplichte paragrafen zijn toegevoegd.

Gemaakte schattingen in de jaarrekening

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college van D&H belangrijke schattingen. We hebben de schattingen die het college van D&H heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening beoordeeld. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende toelichting. Voor wat betreft de belangrijkste schattingen die ook in het voorgaande jaar relevant waren, is onze conclusie dat deze gebaseerd zijn op consistente uitgangspunten en veronderstellingen.

Gemaakte schatting	2018	2017
Waardering van (im)materiële vaste activa	●	●
<u>Toelichting:</u> <i>Wij zijn van mening dat de schattingen met betrekking tot de (im)materiële vaste activa een evenwichtig beeld geven van de waardering van uw (im)materiële vaste activa.</i>		
Nauwkeurigheid en volledigheid van de voorzieningen	●	●
<u>Toelichting:</u> <i>Wij kunnen ons vinden in de gemaakte schattingen ten aanzien van de nauwkeurigheid en de waardering van de voorzieningen.</i>		

Legenda status:

● = evenwichtig ● = optimistisch ● = voorzichtig ● = controleverschil

Algemene bevinding

Tijdens onze controle hebben wij geconstateerd dat onderbouwing van verloopoverzichten en specificaties in de jaarrekening niet eenvoudig uit de administratie te verkrijgen zijn. Dit heeft ertoe geleid dat het voor ons onduidelijk was wie verantwoordelijk is voor het onderbouwen van de verantwoording en/of de informatie niet c.q. lastig achterhaald kan worden omdat meerdere medewerkers nodig waren om de informatie compleet te maken. In het jaarrekeningproces heeft dit tot inefficiency geleid voor uw en onze organisatie. Wij adviseren u sterk aan dit proces te optimaliseren. Wij zullen in een gezamenlijke evaluatie van het jaarrekeningproces de verbetermogelijkheden in kaart brengen zodat we kunnen zorgen voor een efficiënt controleproces komend jaar.

2.1 Rechtmatigheid inkopen

Over 2018 hebben de medewerkers van de inkoopafdeling in samenwerking met de medewerkers van control een analyse uitgevoerd op de rechtmatigheid van de aanbestedingen 2018. Dit is een stap voorwaarts in de beheersing ten opzichte van voorgaand jaar. Op basis van de registratie in Prosa heeft de organisatie een risicogericht onderzoek uitgevoerd naar de grootste risico's en hier een rapportage van opgesteld.

Bij een aantal opdrachten heeft de organisatie geconstateerd dat aanbestedingen in het verleden als werk zijn aanbesteed waar nu de conclusie wordt getrokken dat het een dienst betreft. Wij hebben kunnen achterhalen dat op het moment van aanbesteden deze activiteiten officieel onder werken/2b diensten vielen. Gebleken is dat documentatie van de classificatie dus van belang is omdat deze definities in de tijd aangepast kunnen worden.

De organisatie dient de werkwijze in 2019 verder te verfijnen. In 2018 is met name gericht op de uitgaven 2018 in relatie tot de Europese aanbestedingsgrenzen en is geen analyse uitgevoerd van de uitgaven over een periode van 4 jaar (op basis van prosa informatie is dit 2016-2018).

Voor de controle 2019 verwachten we dat de organisatie dit zelf wel doet omdat hiermee fluctuaties in de jaarlijkse uitgaven dan op een juiste manier in de analyse worden betrokken.

Daarnaast dient de betrouwbaarheid van de brongegevens in Prosa (omvang verplichting, looptijd, wijze van aanbesteden) als basis voor de werkzaamheden te worden gecontroleerd. Hier is in 2018 nog geen werk aan verricht waardoor wij deze controle aanvullend hebben uitgevoerd.

Wij constateren dat het uitvoeren van deze risico gerichte controles in ieder geval hebben geleid tot meer inzicht en dus ook in die dossiers waar in het verleden geen juiste aanbestedingsprocedure is gevolgd cq waar nu mogelijke risico is op het overschrijden van de Europese grensbedragen. Op grond van deze bevindingen adviseren wij u als er contractuele mogelijkheden zijn om deze omissie te herstellen door een nieuwe correcte aanbestedingsprocedure uit te schrijven.

Uit de controle van de aanbestedingen is een fout geconstateerd van € 114.000. Deze is voor € 73.000 te herleiden uit aanbestedingen die in eerdere jaren al als onrechtmatig zijn aangemerkt. De werkelijke kosten in 2018 zijn hoger gebleken dan de inschatting in 2017 die onder de niet uit de balans blijkende verplichtingen was opgenomen waardoor de overschrijding van de verplichting als fout in 2018 is meegenomen.

2.2 Registratie en monitoring projecten en subsidies (post materiële vaste activa / vorderingen en schulden)

Wij hebben vastgesteld dat de subsidieopbrengsten van projecten niet altijd in het juiste boekjaar verantwoord worden. Zo constateren wij dat voor één project in 2017 de organisatie heeft vastgesteld dat het project niet afgerond zou zijn. In 2018 zijn marginale kosten op het project gemaakt < € 1.000. De subsidie op dit project was hoger dan de gemaakte kosten waardoor in 2018 een bate van ruim € 0,8 miljoen is verwerkt. Feitelijk gezien was dit project in 2017 reeds gereed en had dit projectresultaat in 2017 in de baten verwerkt moeten worden.

Daarnaast constateren wij dat het de organisatie bij de jaarrekeningcontrole veel moeite heeft gekost om te komen tot een overzicht van de vooruitontvangen / nog te ontvangen subsidiegelden per jaareinde zoals dit op basis van verslaggevingsvoorschriften moet worden opgesteld. Voor een organisatie die veelal als projectorganisatie werkt zouden wij verwachten dat dit in de administratie geborgd is en dat deze rapportages eenvoudig beschikbaar moeten zijn. Door het handmatig opstellen van deze overzichten is het risico op fouten aanwezig. Dit heeft zich ook voorgedaan. Door de administratieve verwerking niet in te richten op een wijze waarop de verantwoording dient plaats te vinden concluderen wij tevens dat de verloopstaten in de jaarrekening geen goede weergave geven van de werkelijke ontvangen subsidie en aanwending in het boekjaar.

Wij adviseren de organisatie om maatregelen te implementeren zodat vastgesteld kan worden dat alle subsidies verantwoord zijn, tijdig vastgesteld kan worden of en welke verantwoordingen gesteld worden en toerekening aan de juiste periode kan plaatsvinden.

2.3 Overlopende posten

Tijdens onze controle hebben wij diverse bevindingen geconstateerd met betrekking tot de presentatie van de overlopende posten. Hoogheemraadschap van Schieland heeft voor de verantwoording van de overlopende posten diverse grootboekrekeningen in gebruik waarop zowel te vorderen als te betalen bedragen verantwoord worden. Bij het opstellen van de jaarrekening zal nagegaan moeten worden welke posten te vorderen zijn en welke posten te betalen zijn. Deze posten moeten, indien de grootboekrekening anders gelabeld is, geclassificeerd worden naar de activa- of passivakant van de jaarrekening. Tijdens onze controle hebben wij diverse bedragen geconstateerd die niet juist verantwoord zijn. Dit is in de definitieve jaarrekening aangepast.

2.4. Waterschapsbesluit

De kortlopende schulden / vorderingen waren in de concept jaarrekening niet altijd gerubriceerd op basis van de voorschriften van het Waterschapsbesluit. De bevindingen uit onze controle zijn aangepast in de definitieve jaarrekening. Wij adviseren u zorg te dragen dat de verslaggevingsvoorschriften correct worden toegepast. Ter voorkoming willen wij u vragen komend jaar vroegtijdig de checklist verslaggeving te doorlopen ter voorkoming van eventuele afwijkingen.

De financiële positie van uw waterschap

Resultaat nader besproken

Het gerealiseerd resultaat over het jaar 2018 bedraagt € 93.000 nadelig ten opzichte van het een begroot resultaat van € 4,6 miljoen negatief (na begrotingswijziging van € 5,5 miljoen negatief). Hieronder hebben wij de verschillen tussen de gewijzigde begroting en realisatie weergegeven.

	Gewijzigde begroting	Jaarrekening	Verschil
Totale lasten	106.502	102.879	3.623
Totale baten	100.944	102.786	1.842
Totaal saldo van baten en lasten	(5.558)	(93)	5.465
Mutatie in de reserves	5.558		(5.558)
Gerealiseerd resultaat	0	(93)	(93)

De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting zijn toegelicht in het jaarverslag. De belangrijkste en meest opvallende posten welke leiden tot het gerealiseerde resultaat zijn hiernaast weergegeven.

Wij constateren dat de P&C cyclus op het gebied van begroten en bijstellen dient te verbeteren. Wij constateren dat in de bijgestelde begroting zaken niet zijn opgenomen die al wel bekend hadden kunnen zijn (bijvoorbeeld afschrijvingen). Daarnaast is de afwijking tussen begrote lasten en werkelijke lasten op onderdelen vrij omvangrijk (circa 10%) wat suggereert dat er verbetering mogelijk moet zijn om een betere inschatting tussentijds te maken. Wij adviseren de organisatie na te gaan op welke wijze de begroting en prognose op dit gebied realistischer kunnen worden.

Afwijking (x € miljoen)	Voordelig	Nadelig
1. Lagere overige diensten derden	3,7	
2. Hogere bijdragen	0,4	
3. Lagere rente en afschrijvingen	0,7	
4. Hogere personele kosten		1,0
5. Hogere storting voorzieningen		0,2
6. Goederen en diensten aan derden	0,6	
7. Ontvangen bijdragen		0,3
8. Waterschapsbelastingen	1,6	
Totaal	7,0	1,5
Positiever rekeningresultaat	5,5	

Weerstandsvermogen, -capaciteit en risico's

In het jaarverslag is onder andere de paragraaf weerstandsvermogen, -capaciteit en risico's opgenomen, welke informatie bevat over de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat hieromtrent gedurende 2018 is gevoerd.

De door uw waterschap berekende beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 5,0 miljoen

Uw waterschap heeft niet op basis van een risico-inventarisatie berekend wat het benodigde weerstandsvermogen is. Toegelicht is dat er sprake is van onbenutte belastingcapaciteit er eenvoudig extra middelen kunnen worden aangetrokken.

Wij adviseren u toch om een risico analyse op te stellen en de risico's te kwantificeren om een beter gevoel te krijgen bij het eventueel risico wat in financiële zin wordt gelopen.

Rechtmatigheid

Europese aanbestedingsrichtlijnen

In het kader van de rechtmatigheid van de jaarrekening 2018 is een controle uitgevoerd op de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen. Uit onze controle op de rechtmatigheid van de inkopen blijkt dat voor enkele inkooptrajecten met een inkoopwaarde van in totaal € 114.000 niet de juiste procedure is gevolgd. Op basis van onze controle komt naar voren dat deze inkopen Europees aanbesteed hadden moeten worden. Wij hebben dit bedrag als rechtmatigheidsfout aangemerkt.

Zie verder pagina 8 van deze rapportage.

Begrotingsrechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2018, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 99, 100, 101 en 102 van de Waterschapswet en moeten door de verenigde vergadering zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit vindt plaats door middel van de begroting en de verordening op het financieel beheer ex artikel 108 van de Waterschapswet.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de verenigde vergadering, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de verenigde vergadering van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de verenigde vergadering. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid 2018 van de Commissie BBV.

In de kadernota is opgenomen dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Deze kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen per programma.

Er is geen sprake van overschrijdingen.

Kredieten

Wij zijn nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de verenigde vergadering geautoriseerde kredieten. Wij constateren dat de informatie om dit eenvoudig te controleren ontbreekt aangezien dit niet op deze wijze in de administratie is geregistreerd. Om de betrouwbaarheid van de kredietanalyse vast te stellen hebben wij een aantal projecten geselecteerd om hiervan vast te stellen dat het opgenomen bedrag aan gevoteerd krediet aansluit met de besluiten die de Verenigde Vergadering tot en met boekjaar 2017 heeft genomen en eventuele aanvullende besluiten 2018.

Wij constateren dat er geen onderhanden overschrijdingen op basis van de huidige kredietrapportage op investeringsniveau aanwezig zijn ten opzichte van de gevoteerde kredieten.

Mutaties in de reserves

De mutaties in de reserves zoals opgenomen in de jaarrekening kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Tabel mutaties 2018 ten opzichte van de gewijzigde begroting (x € 1.000)

	Gewijzigde Begroting	Jaarrekening	Verschil
Dotaties	-	-	-
Onttrekkingen	5.558	-	(5.558)
Saldo mutaties in de reserves	5.558	-	(5.558)

Wij constateren dat de begrote mutaties niet zijn verwerkt in de jaarrekening. Voor een groot deel heeft dit te maken met het positieve rekeningresultaat waardoor geen dekking uit de tariefegalisatiereserve nodig is. Voor de onttrekking aan de bestemmingsreserve is dit verder niet toegelicht in de jaarrekening. Wij adviseren u in de toekomst expliciet toe te lichten waardoor stortingen / onttrekkingen met betrekking tot reserves afwijken van hetgeen via de begroting door de verenigde vergadering is besloten.

Verbonden partijen

Uit de paragraaf verbonden partijen in het jaarverslag blijkt dat de financiële kerncijfers van een aantal verbonden partijen niet actueel / niet volledig zijn. Verslaggeving geeft aan dat de meest recente cijfers opgenomen dienen te worden. Wij adviseren hier met uw verbonden partijen afspraken over te maken wat de meest recente informatie zal zijn die u bij het opstellen van het jaarverslag kunt gebruiken.

Niet financiële beheershandelingen

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf risicomanagement en weerstandvermogen van het jaarverslag.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw waterschap heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

WNT en Waterschapsbelastingen

WNT verantwoording

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingevoerd. Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd.

Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen, indien zij de maximale bedragen van topfunctionarissen overschrijden.

In het kader van de jaarrekening 2018 heeft u een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen binnen uw organisatie. Tevens heeft u vastgesteld of er functionarissen zijn die een hogere bezoldiging dan de gestelde maxima kennen. Deze informatie heeft u opgenomen in de toelichting op de jaarrekening.

De naleving van de anticumulatiebepaling maakt geen onderdeel meer uit van de controle van de accountant. De WNT-toezichthouders kunnen hier wel zelfstandig onderzoek naar doen en zo nodig handhavend optreden.

Waterschapsbelastingen

De in de jaarrekening opgenomen standen en stromen komen in overleg met de Regionale Belasting Groep (RBG) tot stand en zijn opgenomen op basis van de opgave van RBG. De opgave van RBG is gecontroleerd door Deloitte Accountants B.V., die een controleverklaring bij die opgave heeft verstrekt. Onze werkzaamheden ten aanzien van de waterschapsbelastingen bestaan o.a. uit het vooraf kennis nemen van het controleprotocol van de accountant van RBG en het vaststellen dat aansluiting bestaat tussen de waterschapsbelastingen en belastingdebiteuren volgens de jaarrekening en de opgave van RBG.

Interne beheersing

Interne beheersing

Algemeen

Bij de planning en uitvoering van de controle van de jaarrekening 2018 van uw waterschap hebben wij de interne beheersmaatregelen, welke onderdeel uitmaken van de administratieve organisatie van uw waterschap, in onze overwegingen betrokken. Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van interne beheersmaatregelen onderzocht, voor zover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten en niet met het doel om een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing te geven.

Wij hebben geen onderzoek naar de effectiviteit van de interne beheersing verricht, anders dan dat relevant is voor onze jaarrekeningcontrole.

Bevindingen interne beheersing

In onze managementletter 2018, uitgebracht aan het college van D&H hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen van onze tussentijdse controle 2018 opgenomen. In deze managementletter hebben wij aangegeven welke zaken vóór de jaarrekeningcontrole 2018 opgepakt zouden moeten zijn. Het waterschap heeft deze zaken voor de jaarrekeningcontrole 2018 opgepakt.

Automatisering

Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen. De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Fraude en naleving wet- en regelgeving

Het college van D&H is primair verantwoordelijk voor het voorkomen van fraude, het naleven van wet- en regelgeving en voor een cultuur van eerlijkheid en integriteit en dient zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude en overtreding van wet- en regelgeving zo veel mogelijk te beperken. De verenigde vergadering is verantwoordelijk voor het toezicht op het college van D&H in de uitvoering van deze taken.

Voor het uitoefenen van deze verantwoordelijkheid maakt het college van D&H gebruik van diverse beheersingsmaatregelen, zoals interne richtlijnen en gedragscodes, controle technische functiescheiding en periodieke rapportages over financiën.

Ten behoeve van onze jaarrekeningcontrole identificeren wij, in het kader van NV COS 240/250, de risico's met betrekking tot fraude en overtreding van wet- en regelgeving en beoordelen wij de interne beheersingsmaatregelen die gericht zijn op het voorkomen en signaleren van (materiële) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Voor zover relevant voor onze controle voeren wij gegevensgerichte controlewerkzaamheden uit. Onze controle is echter niet specifiek gericht op het signaleren van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. In het kader van onze controle hebben wij geen bevindingen te melden met betrekking tot fraude en het naleven van wet- en regelgeving.

Naleving wet- en regelgeving en overige

Wij informeren de verenigde vergadering over illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben. Gedurende de controle zijn geen punten gesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin de verenigde vergadering in staat is haar taken te vervullen.

Corruptie en omkopingsrisico's

Uw waterschap maakt onderdeel uit van de overheidssector waarin corruptie vaker dan bij andere sectoren voorkomt. Dit komt onder andere omdat veel transacties met een relatief grote omvang plaatsvinden, de transparantie over marktprijzen niet in alle gevallen voldoende is om te beoordelen en frequent zaken gedaan wordt met andere corruptiegevoelige sectoren (vastgoed, constructie, infrastructuur et cetera). Hierdoor hebben wij dit als aandachtspunt in onze controle meegenomen.

Corruptie is een wereldwijd probleem waarbij het uw verantwoordelijkheid is om corruptie binnen uw waterschap te voorkomen. Onze beroepsregels zijn in de praktijkhandreiking "Corruptie, werkzaamheden van de accountant" verder aangescherpt, hetgeen tot aanvullende werkzaamheden heeft geleid. Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard beschikt over beschreven procedures ten aanzien het intern inkoop- en aanbestedingsbeleid.

Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht om eventuele effecten van dit risico ten behoeve van onze controle van de jaarrekening te mitigeren:

- Detailcontrole op de inkopen en aanbestedingen om vast te stellen dat alle inkopen conform de geldende Europese aanbestedingsregels en de Aanbestedingswet 2012 zijn aanbesteed.
- Door middel van een steekproef vaststellen of voor alle inkopen welke in rekening zijn gebracht aan het waterschap ook een prestatie is geleverd door de tegenpartij.

Uit bovenstaande werkzaamheden zijn geen bevindingen voortgekomen.

Bijlagen

Bijlage A – Reikwijdte van de controlewerkzaamheden

Opzet en reikwijdte van de controle

Onze controle is gericht op het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Niet uitgesloten is dat afwijkingen voorkomen die voor de jaarrekening als geheel niet van belang zijn. Op grond van het Waterschapsbesluit stelt de verenigde vergadering de goedkeuringstolerantie vast, die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren. De goedkeuringstolerantie is vastgesteld door het college van D&H en vervolgens ter besluitvorming gebracht van de verenigde vergadering. Bij de jaarrekening is het normenkader ter besluitvorming ingebracht, ten aanzien van toleranties zijn geen wijzigingen aangebracht.

Op grond van de jaarrekening 2018 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 1,0 miljoen (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 3,0 miljoen (3% van de lasten). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden. Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen. Het rapporteringsbedrag, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, is door de verenigde vergadering bepaald op € 100.000.

Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	$\leq 1\%$	$> 1 < 3\%$	-	$\geq 3\%$
Onzekerheden in de controle (% lasten)	$\leq 3\%$	$> 3 < 10\%$	$\geq 10\%$	-

Ons onderzoek richt zich niet specifiek op het ontdekken van fraude. De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij het college van D&H. De accountant is niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude.

Controleopdracht

De opdracht tot controle van de jaarrekening is uitgevoerd conform de met u gemaakte afspraken die zijn vastgelegd in de opdrachtbevestiging. De jaarrekeningcontrole is gericht op het uitbrengen van een onafhankelijk oordeel omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening 2018 van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. Het is de verantwoordelijkheid van het college van D&H om de jaarrekening op te maken in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening, als bedoeld in artikel 109, tweede lid, van de Waterschapswet.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Waterschapsbesluit, het door de verenigde vergadering vastgestelde controleprotocol en het controleprotocol Wet normering topinkomens 2018 vallen. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Bijlage B – Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Baker Tilly heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om zijn onafhankelijkheid en die van zijn medewerkers te waarborgen. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- voorschriften en procedures omtrent onafhankelijkheid. Deze voorschriften voor professioneel gedrag op het gebied van kwaliteit en onafhankelijkheid zijn opgenomen in de Gedragscode van Baker Tilly. Deze Gedragscode geldt voor iedere medewerker van Baker Tilly en wordt natuurlijk steeds geactualiseerd;
- jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners en medewerkers van Baker Tilly en ondersteunende stafdiensten;
- cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling, of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten;
- intern en extern kwaliteitsonderzoek;
- reviews door externe toetsers die niet bij de opdracht betrokken zijn, ter waarborging van een deugdelijke grondslag/deskundig oordeel;
- rolatie van externe accountants op de opdracht.

Op grond van dit verslag zijn wij van mening dat wij in relatie tot uw organisatie, in overeenstemming met de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en artikel 24a van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), onafhankelijk hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming in het afgelopen jaar niet is aangetast.

Bijlage C – Controleaanpak

Controleaanpak en uitvoering

Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en een mix van vaste teamleden en ingeschakelde experts. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle. Daarnaast gaan wij in de volgende paragrafen van deze bijlage nog nader in op de samenwerking met de andere accountants en de ingeschakelde experts.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2018 onderkend:

- Aanbestedingsrechtmatigheid.
- Verantwoording in het kader van de Wet Normering Topinkomens (WNT).
- Risico dat het management van het Waterschap de procesafspraken doorbreekt, hetgeen een standaard risico is vanuit onze beroepsregels. Dit risico ziet bij uw waterschap met name toe op de verantwoording van investeringen en de investeringssubsidies die het waterschap ontvangt.
- Rechtmatigheid verrichte betalingen.

Samenwerking met andere accountants

Voor de jaarrekening van de Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard maken wij gebruik van diverse verbonden partijen/gemeenschappelijke regelingen en uitvoeringsorganisaties. Wij hebben geen controlebevindingen op dit punt geconstateerd.

Inschakeling van externe deskundigen

Wij hebben in het kader van onze controle geen gebruik gemaakt van de werkzaamheden van externe deskundigen.

Verbonden partijen

Ten aanzien van de verbonden partijen van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard hebben wij vastgesteld dat:

- de (significante transacties met) verbonden partijen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening en paragraaf verbonden partijen;
- geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen, welke indicaties geven voor fraude;
- geen sprake is van indicaties dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Significante schattingsposten

De belangrijkste schattingsposten binnen de jaarrekening van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard betreffen:

- waardering van uw materiële vaste activa;
- nauwkeurigheid en volledigheid van de voorzieningen.

Het college van D&H is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant van de verenigde vergadering beoordelen wij deze door het college van D&H gemaakte schattingen. Op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden concluderen wij dat de gemaakte schattingen door het college van D&H aanvaardbaar zijn.

Bijlage D – Urenbesteding

Opbouw en inzet controleteam

Het controleteam heeft tot op heden 909 uren aan de controle besteed. Het verwachte aantal te besteden uren was 304. In de onderstaande tabel zijn deze uren uitgesplitst naar functieniveaus binnen het team.

Overzicht bestede uren	Budget	Werkelijk
Partner	24	41
Manager	64	203
Overige teamleden	216	665
Totaal	304	909

Deze teamopbouw en de inzet van het team heeft geleid tot een kwalitatief goede controle. De hogere uren inzet wordt verklaard door aanscherping wet en regelgeving en de toename controledruk vanuit toezichthouders, inefficiency in het proces als ook inzet van vervangende teamleden wat tot extra urenbesteding heeft geleid.

Contactgegevens

drs. R. (Rik) Opendorp RA
Partner
r.opendorp@bakertilly.nl

Kantoorgegevens:

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Bijster 39
4817 HZ BREDA
076 – 525 00 00

